

Голас Радзімы

21 СТУДЗЕНЯ 1999 ГОДА

220005, Мінск,
проспект Ф. Скарыны, 44.
Цана 17000 рублёў.

№ 2—3
(2612—2613)

Штотыднёвая газета
для суайчыннікаў за межамі Беларусі.
Выдаецца з 1955 г.

Вось і адышоў у гісторыю 1998 год. Няпростым ён быў для нашай краіны. Няхайстая эканоміка, дажджлівае лета са смерчамі і ўраганамі, надзвычайна моцныя маразы ў пачатку зімы і фінансавы крызіс у Расіі, які балюча адгукнуўся ў нас. Але людзі жывуць, працуюць, улюбляюцца і, пераадоўваючы цяжкасці, з аптымізмам глядзяць у будучыню. Дык чым запомніўся год мінулы грамадзянам Беларусі? З гэтым пытаннем мы звярнуліся да некаторых з іх.

МІНУЛЫ ГОД У ЖЫЦЦІ БЕЛАРУСІ І ЯЕ АСОБНЫХ ГРАМАДЗЯН

● **Валянцін ТАЛКАЧОЎ**, інжынер, майстар спорту па турызму.

Найбольш знамянальнай падзеяй для мяне ў мінулым годзе стала пакарэнне найвышэйшай кропкі Заходняй Еўропы — гары Манблан, якая знаходзіцца ў Францыі. Яе вышыня 4 807 метраў над узроўнем мора. Да таго ж я быў самы старэйшы з трыццаці чалавек, якія штурмавалі вяршыню: мне хутка споўніцца 59 гадоў. Немалаважнай падзеяй для сябе лічу і тое, што выйшла мая кніга "Світанні ў дарозе", якая прысвечана трыццацігоддзю турысцкага клуба Мінскага падшыпнікавага завода. У ёй я расказаў аб сваіх сябрах і калегях, такіх жа, як я, аматарах падарожжаў. І яшчэ адна падзея: я стаў саіскальнікам па тэме "Здаровы лад жыцця" ў Акадэміі фізічнага выхавання.

● **Пётр і Рэгіна ДАБРЫЯН**, інжынер і настаўніца.

Мінулы год для нас знамянальны тым, што мы адзначылі тры юбілеі: сярэбранае вяселле (пражылі сумесна 25 гадоў), адсвяткавалі таксама 50-годдзе галавы сям'і, прытым без адзінай кроплі алкаголю, таму што летась споўнілася якраз 5 гадоў нашага цвярозага ладу жыцця. А гэта здароўе і добры настрой. Сёлета ў нас таксама з'явіўся ўнук. А яшчэ мы ўпершыню ў жыцці з'ездзілі на адпачынак у Балгарыю, а потым наведвалі яшчэ і Турцыю. Так што мінулы год быў цікавы, насычаны падзеямі.

● **Валянціна ПІТКЕВІЧ**, медсястра.

Я нарэшце атрымала магчымасць пабудаваць уласную кватэру на льготны крэдыт, які дала дзяржава. З аднаго боку, гэта радасная падзея ў маім жыцці. А з другога — я так за доўгія гады прывыкла да інтэрната, да яго вялікай і шумнай сям'і, што ўжо неяк боязна мяняць лад жыцця.

● **Генадзь ГАРОХАЎ**, прадпрыемальнік.

1998-мы год для мяне азнаменаваўся тым, што фірма, у якой я працаваў, скараціла сваю вытворчасць і я вымушаны быў самастойна шукаць сваё месца пад сонейкам. Я яго знайшоў. А цяпер трэба працаваць многа і ўпарта, каб моцна стаць на ногі і дабіцца пастаўленай мэты.

● **Алена СЦЯПАНОВА**, настаўніца.

Летась я адкрыла для сябе новую краіну — Італію. Гэта натхніла мяне заняцца вывучэннем яе мовы і культуры. Раней мне шанцавала наведаць Нямеччыну, пасля чаго я вывучыла мову гэтай краіны. Спадзяюся, што адкрыцці не скончыліся і жыццё яшчэ дасць магчымасць пазнаць шмат цікавага і карыснага.

● **Уладзімір КАЦАПАЎ**, дырэктар паліграфічнага прадпрыемства.

Год пачынаўся добра. Мы нарэшце атрымалі дазвол гарадскіх улад на ўзвядзенне ўласнага вытворчага корпуса. Але будаўнікі замарудзілі гэтую справу, і цяпер у сувязі з фінансавым крызісам у Расіі і рэзкім узлётам курса долара яна легла цяжкім грузам на нашы плечы. Агульнае неспрыяльнае становішча ў эканоміцы скараціла заказы, рэзка ўзрасла арэндная плата. Так што клопатаў і праблем хапае. Але мы спадзяемся, што гэтыя цяжкасці часовыя і неўзабаве наступіць момант, калі мы зможам з палёгкай уздыхнуць.

● **Святлана ВІЛЬКІНА**, супрацоўнік Беларускай політэхнічнай акадэміі.

Нарэшце заваявала тытул чэмпіёнкі Еўропы. І цяпер валодаю ўсімі ганаровымі званнямі ў стылі шотакан каратэ-до ад чэмпіёнкі краіны да чэмпіёнкі свету. Наогул уся наша беларуская каманда выступіла вельмі добра на гэтым чэмпіянаце Еўропы, які праходзіў у Германіі. Мы заваявалі семнаццаць медалёў — 13 залатых, 2 сярэбраныя і 2 бронзавыя. Акрамя гэтага, упершыню ў гісторыі развіцця каратэ на Беларусі наша каманда стала ўладальніцай найвышэйшай узнагароды — Кубка нацыі. Парадавала мяне на гэтым турніры і дачка Вольга, якая заняла чатыры першыя месцы. Так што гэты год для нашай сям'і быў шчаслівым і спартыўным плане.

● **Марыя КАЛІСТРАВА**, пенсіянерка.

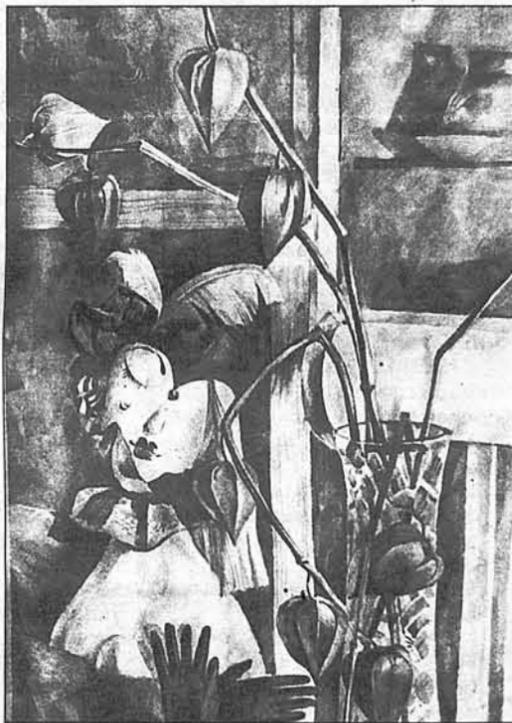
Прайшло два гады, як я ўпершыню адважылася нырнуць у зімовую палонку. У гэтым мне дапамаглі мае сябры з рэспубліканскай школы самааздараўлення "Аптыміст". Ведучы здаровы лад жыцця, працуючы над сабою, я дабілася таго, што ў 76 гадоў пазбавілася шэрагу хвароб, якія дагэтуль вельмі мне дакучалі. Цяпер я адчуваю сябе здаровай, вясёлай. Стала спакойнай, ураўнаважанай, жыццярадаснай і з надзеяй гляджу ў будучыню. І гэта прытым, што за плячыма ў мяне вайна з першага яе дня, хірургічная аперацыя па выдаленні шчытападобнай залозы, смерць мужа.

● **Аксана ГАБЯН**, метадыст кафедры тэалогіі Еўрапейскага гуманітарнага ўніверсітэта.

Месяц назад я выйшла замуж за чалавека, якога моцна і доўга кахала. Шчаслівага для мяне моманту чакала некалькі гадоў, і вось лёс мне яго падарыў. Падзея гэта значна змяніла маё жыццё. Калі раней я жыла толькі працай, то цяпер маё жыццё напоўнілася іншым сэнсам, расквітнела новымі фарбамі.

Распытваў Аляксандр ДЫНКАЎ.

ДЫНАСТЫЯ

Гавораць, у Нарвегіі амаль усе спяваюць — музыкальны слых у іх нібыта ідэальны. А вось у нас у рэспубліцы намячаецца іншае: малююць усё больш калектывамі. Па пацвярджэнні недалёка хадзіць — у гомельскай школе № 19 адбылася выстава карцін выкладчыцы жывапісу Наталлі Палунай і яе сыноў — васьмікласніка Антона і трэцікласніка Цімафея.

Фота
Сяргея ХАЛАДЗІЛІНА,
БелТА.

КОНКУРС «БЕЛАРУСЬ У МАІМ СЭРЦЫ»

У Пасольства Рэспублікі Беларусь у Чэшскай Рэспубліцы рэгулярна прыходзіць газета "Голас Радзімы", з якой мы атрымліваем многа разнастайнай інфармацыі аб культурным жыцці нашай дзяржавы.

У нумары ад 10 снежня 1998 года (№ 49) былі размешчаны фатаграфіі вядомага беларускага фотамайстра Сяргея БРУШКО, якія дазваляюць убачыць жыццё людзей Беларусі.

Просім Вас аказаць садзейнічанне ў правядзенні фотавыставы Сяргея Брушко ў Чэхіі. Са свайго боку, Пасольства гатова аказаць усялякае садзейнічанне.

3 павагай

Л. АСТАПОВІЧ, другі сакратар.

BIELARUSSIAN NEWS * БЕЛОРУССКИЕ НОВОСТИ * BIALORUSKIE WIADOMOSCI * NOTICIAS DE BIELORRUSIA

Тыдзень.

Падзеі.

Фотафакты.

ПРЫСУДЖАНЫ ПРЭМІІ ЗА 1998 год

ПА ПРАДСТАЎЛЕННІ МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ
І БЕЛАРУСКАЙ ПРАВАСЛАЎНАЙ ЦАРКВЫ ПРЫСУДЖАНЫ ПРЭМІІ
“ЗА ДУХОЎНАЕ АДРАДЖЭННЕ”

ЖДАНУ Яўгену Іванавічу — галоўнаму мастаку Дзяржаўнага тэатра музычнай камедыі Рэспублікі Беларусь, заслужанаму дзеячу культуры Рэспублікі Беларусь;

КАЗІНЦУ Міхаілу Антонавічу — рэктару Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі,

галоўнаму дырыжору Дзяржаўнага акадэмічнага народнага аркестра Рэспублікі Беларусь імя І. Жыновіча Беларускай дзяржаўнай філармоніі, народнаму артысту Беларусі;

ШАМКО Юрыю Мікалаевічу — рэгенту Архіерэйскага

хору Мінскага Свята-Духава кафедральнага сабора;

ШАЎЦОВУ Георгію Васільевічу — протаіерэю, настояцелю Свята-Петрапаўлаўскай царквы г. Бяроза Брэсцкай вобласці;

калектыву рэдакцыі газеты “Культура”.

**РАШЭННЕМ САВЕТА ФОНДУ ПРЭЗІДЭНТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
ПА ПАДТРЫМЦЫ КУЛЬТУРЫ І МАСТАЦТВА ПРЫСУДЖАНЫ ПРЭМІІ
Ў ГАЛІНЕ КУЛЬТУРЫ І МАСТАЦТВА Ў НАСТУПНЫХ НАМІНАЦЫЯХ:**

музычнае мастацтва:
ЛАМАНОВІЧ Ніна Іосіфаўна, галоўны хормайстар Нацыянальнага акадэмічнага тэатра оперы Рэспублікі Беларусь, — за харавы канцэрт, канцэртнае выкананне оперы “Барыс Гадую” і харавой часткі спектакля VIII фестывалю “Classis Openia” у г. Салатурн (Швейцарыя) у 1998 годзе;

тэатральнае мастацтва:
БАРАВІКОВА Віталій Міхаілавіч, галоўны рэжысёр Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Якуба Коласа, лаўрэат міжнародных тэатральных фестывалю, — за пастаноўку ў 1998 годзе спектакля “Таму, што люблю” па п’есе “Дзень карабля” А. Папова і спектакля “Пісьменная” М. Чокэ;

мастацкая літаратура:
БАРАВІКОВА Раіса Андрэеўна, пісьменніца, — за кнігу “Сад на капялюшыку каханай”, апублікаваную ў 1998 годзе;

ШАБАЛІН Аляксандр Андрэевіч, галоўны рэдактар часопіса “Беларусь”, — за серыю матэрыялаў аб Нарвегіі, апублікаваную ў 1998 годзе, і стварэнне таварыства “Беларусь — Нарвегія”;

кіно і тэлебачанне:
ШЭВЯЛЕВІЧ Віктар Васільевіч, кінарэжысёр, — за дакументальныя фільмы “Шлях да святні”, “Благо твори”, “Миссия Патриарха”;

архітэктура і рэстаўрацыя:
ШКОЛЬНИКАЎ Барыс Эмануілавіч, архітэктар, дырэктар архітэктурнай майстэрні, — за праекціроўку і будаўніцтва ў 1998 годзе шэрагу пабудов у г. Мінску;

народная творчасць:
БЛУДАВЫ Яўген Яўгенавіч, **Тамара Міхаілаўна**, **Аляксей Яўгенавіч**, **Уладзімір Яўгенавіч**, **Аляксандр Яўгенавіч**, народныя майстры, — за высокія творчыя дасягненні, актыўную даследчую і выхаваўчую дзейнасць, адраджэнне і развіццё традыцыйных беларускіх рамёстваў;

вясцелачае мастацтва:
ГРАМЫКА Віктар Аляксандравіч, прафесар, народны мастак Беларусі, — за цыкл твораў сацыяльнай тэматыкі, створаны ў 1998 годзе;

харэаграфічнае мастацтва:

ДУДКЕВІЧ Валянцін Уладзіміравіч, мастацкі кіраўнік — дырэктар Дзяржаўнага ансамбля танца Рэспублікі Беларусь, заслужаны дзеяч мастацтваў Рэспублікі Беларусь, — за стварэнне ў канцэртным сезоне 1997/98 года канцэртнай праграмы “Карагод сяброў”, канцэртных нумароў на музыку М. Агінскага “Паланез” і С. Хвашчынскага “Ефрасіння”, а таксама за шматлікія дасягненні ў развіцці нацыянальнага харэаграфічнага мастацтва;

эстрадна-цыркавое мастацтва:

ЯРМОЛЕНКА Анатоля Іванавіч, мастацкі кіраўнік студыі “Сябры”, народны артыст Беларусі, — за сольную праграму “Перажывём”, створаную ў 1998 годзе;

крытыка і мастацтвазнаўства:

НАЗІНА Іна Дзмітрыеўна, прафесар, загадчык кафедры Беларускай музыкі Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, кандыдат мастацтвазнаўства, — за навуковую работу “Традыцыйная народна-інструментальная музыка Беларусі”, выдданую ў 1998 годзе. За ўклад у выхаванне творчай моладзі;

ДРОБЫШ Станіслаў Іосіфавіч, загадчык кафедры Беларускай народна-песеннай творчасці Беларускага ўніверсітэта культуры, — за шматгадовую працу і значныя поспехі ў выхаванні творчай моладзі;

МАНАКОВА Лідзія Аляксееўна, рэжысёр, загадчык кафедры майстэрства акцёра і рэжысуры Беларускай акадэміі мастацтваў, — за шматгадовы ўклад у выхаванне творчай моладзі;

СЕРГІЕНКА Таццяна Пятроўна, дацэнт Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, — за шматгадовы ўклад у выхаванне творчай моладзі. За ўклад у развіццё міжнародных культурных сувязей Рэспублікі Беларусь;

ДАРАШКОЎ Міхаіл Рыгоравіч, начальнік упраўлення культуры Магілёўскага аблвыканкома, заслужаны дзеяч культуры Рэспублікі Беларусь, — за шматгадовы ўклад у развіццё міжнародных культурных сувязей;

ЕЛІЗАР’ЕЎ Валянцін Мікалаевіч, мастацкі кіраўнік — дырэктар Нацыянальнага ака-

дэмічнага тэатра балета Рэспублікі Беларусь, народны артыст СССР і Беларусі, — за значны ўклад у развіццё міжнародных культурных сувязей;

народны фальклорна-этнографічны ансамбль “Неруш” Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта (кіраўнік — Гладкая В. Ф.) — за ўдзел у 1998 годзе ў фестывалі ў ЗША, у Днях беларускай культуры ў Краснадарскім краі Расійскай Федэрацыі, у Польшчы, у Італіі, супрацоўніцтва з калектывамі Даніі і Нарвегіі.

За дасягненні ў эстэтычным і маральным выхаванні беларускага народа і прапаганду духоўных каштоўнасцей у галіне

музейнай справы:
калектыў Дома-музея А. Міцкевіча ў г. Навагрудкы — за ўдзел у Міжнародным свяце паэзіі, прысвечаным 200-годдзю з дня нараджэння А. Міцкевіча, метадычную дапамогу ў 1998 годзе настаўнікам школ;

ІЛЬНІЦКІ Мікалай Мікалаевіч, дырэктар Полацкага гісторыка-культурнага музея-запаведніка, — за вялікі ўклад у развіццё музейнай справы;

бібліятэчнай справы:
калектыў Магілёўскай аб’яднанай бібліятэкі імя У. І. Леніна — за стварэнне ў 1998 годзе аўтаматызаваных інфармацыйных сетак “Абласная бібліятэка” і “Магілёўская вобласць”;

СЛЕСАРЭНКА Галіна Міхайлаўна, дырэктар цэнтралізаванай бібліятэчнай сістэмы г. Барысава Мінскай вобласці, — за значныя дасягненні ў галіне бібліятэчнай справы;

мастацкай самадзейнасці:

ЖУКАВА Людміла Адамаўна, выкладчык Наваполацкага музычнага вучылішча, кіраўнік Полацкага народнага камернага хору, — за паспяховы ўдзел у фестывалі “Беларусь — мая песня” і II Міжнародным фестывалі харавой музыкі ў Турцыі;

СУШКО Іосіф Фаміч, мастацкі кіраўнік народнага ансамбля песні і танца “Спадчына” Маладзечанскага гарадскога Дома культуры Мінскай вобласці, — за значныя дасягненні ў галіне мастацкай самадзейнасці.

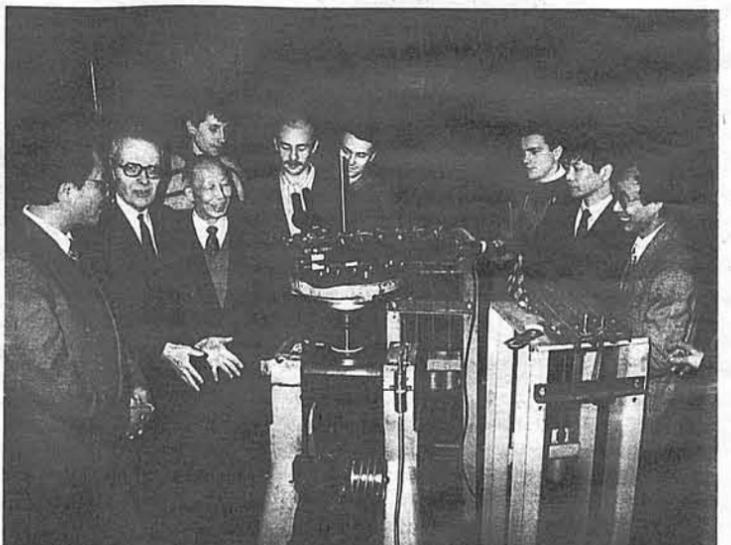

7 студзеня, у дзень Нараджэння Хрыстова, у мінскім Свята-Духавым кафедральным саборы прайшло святочнае вячэрняе богаслужэнне, на якім прысутнічаў Прэзідэнт Беларусі Аляксандр ЛУКАШЭНКА і іншыя афіцыйныя асобы дзяржавы.

Напярэдадні Новага года аматары сімфанічнай музыкі змаглі паслухаць у канцэртнай зале Белдзяржфілармоніі канцэрт Дзяржаўнага акадэмічнага сімфанічнага аркестра Рэспублікі Беларусь, які выканаў творы І. Брамса і Р. Вагнера. Дырыжыраваў лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь, галоўны дырыжор аркестра, прафесар Геннадзь ПРАВАТОРАЎ.

Гэта было апошняе выступленне аркестра ў 1998 годзе перад беларускімі паклоннікамі сімфанічнай музыкі. Гастролі аркестра разам з маэстра Права-торавым маюць адбыцца ў васьмі гарадах Іспаніі, уключаючы Мадрыд і Барселону, дзе, акрамя твораў І. Брамса і Р. Вагнера прагучаць П. Чайкоўскі, І. Штраус і іншыя славытыя кампазітары.

Распрацоўкай прынцыпова новага прыбора для выпрабаванняў сілавых сістэм, які праходзіць праверку ў канструктарскім бюро вытворчага аб’яднання “Гомсельмаш” пад кіраўніцтвам аўтара — доктара тэхнічных навук Леаніда Сасноўскага, зацікавіліся кітайскія вучоныя і прамыслоўцы. Група інжынераў і кіраўнікоў Уханьскага навукова-даследчага інстытута абароны матэрыялаў і Аньянскага заводу шліфавальных матэрыялаў прыбыла ў Гомель з намерам зрабіць пасля выпрабаванняў заказ на выраб такіх прыбораў.

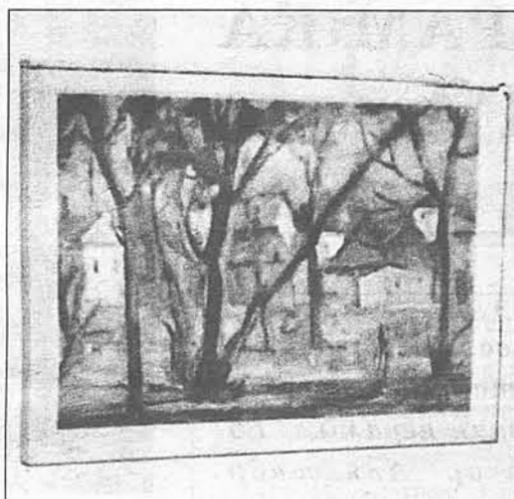
На здымку: тлумачэнне дае Леанід САСНОЎСКІ.

Фотахроніка БелТА.

БЕЛАРУСЫ Ё СВЕЦЕ

ПОЛЬШЧА

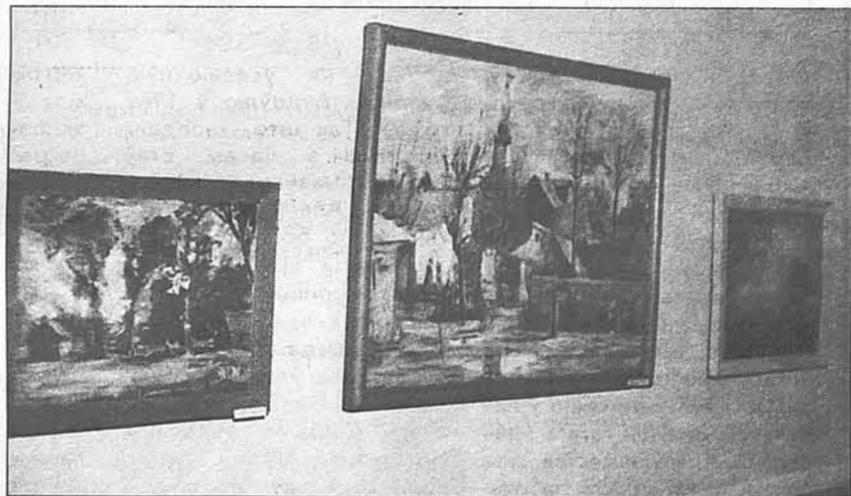
**ВЫСТАВА КАРЦІН
ІГАРА КАБЗАРА**

У Беларускаму музеі ў Гайнаўцы адкрыта выстава алейных карцін мастака Ігара Кабзара з Бельска-Падляскага. Жывапісец прывёз іх трыццаць дзве. У большасці на палотнах красуюцца напісаныя алеем гарадскія бельска-падляшскія пейзажы, а таксама націюрморты. Тым, хто мае магчымасць, варта агледзец.

Тэкст і фота Янкі ЦЭЛУШЭЦКАГА.

*Р. С. Шчыра дзякую за штотыднёвік "Голас Радзімы".
Атрымліваю яго ўжо другі год. Вельмі цікавы.*

Я. Ц.
Гайнаўка, снежань 1998 года.

ЛАТВІЯ — ІЗРАЉ: ДЫЯЛОГ ПРАЗ МЕЖЫ

ШТО ТАКОЕ "ноша на плячах"? Цяжар, несвабода; калі ноша падае з плеч, становіцца лёгка. Такі традыцыйны сэнс вобраза, з ім спрачаецца Станіслаў Валодзька:

**Ноша ўпала з плячэй,
Ды не стала лягчэй:
Лёг цяжар на душу —
Каб хоць слёзы з вачэй.
І не раз мне яшчэ
Сэрца жаль апячэ,
Што не змог утрымаць
Ношу — упала з плячэй...**

Лірычны герой паэта добраахвотна бярэ на свае плечы ношу — груз маральнага доўгу перад людзьмі: памяці аб мінулым і адказнасці за будучыню. Каб выканаць гэты доўг, трэба жыць у поўную меру пачуццяў і дзеянняў — любіць і ненавідзець, пакутаваць і радавацца, змагацца і перамагчы:

**Ў імя свайго бацькі,
Ў імя свайго сына
.....
Змагацца з няпраўдай,
Што імем закона
Асуджана,
Імем закона
Прыроды,
Любві да жанчыны,
Айчыны,
Народа.**

Такая, свая, ноша — па прыказцы — не цягне, вызваленне ад яе не прыносіць палёгка. Але каб утрымаць яе на сваіх плячах, трэба прыкладзіць нямала сіл, пераадолець нямала спакусу. Галоўнае патрабаванне да чалавека — быць самастойным.

Але імкненне да самастойнасці без кантролю розуму можа ператварыцца ў самавольства асобы, эгаізм. Яно павінна ўключаць у сябе і самаабмежаванне, самавалоданне. Такі сэнс настойлівага паўтору закліку: "Вазьмі сябе ў рукі!":

**Нялёгка быць сабой.
Цяжэй, чым сам, быць
лепшым.**

НОШУ НЕСЦІ НА ПЛЯЧАХ

Доктар філалагічных навук, прафесар Леанід Цылевіч шмат гадоў працаваў на кафедры рускай літаратуры ў Даўгаўпілскім педагагічным універсітэце, рэдагаваў паэтычныя зборнікі даўгаўпілскіх аўтараў "Дні паэзіі". Зараз жыве ў Ізраілі. Прапануем увазе чытачоў "Голасу Радзімы" яго рэцэнзію на зборнік вершаў беларуса з Латвіі Станіслава Валодзькі "У вачах Айчыны".

**Вядзі з сабою бой —
Ў табе твой вораг злейшы!
Ён гнеў твой раздзімаць
Амаль з нічога ўмее!
А ты сябе трымай —
Хоць рукі занямелі!**

ПАЭТ ускладвае на свае плечы дваіную ношу: і маральны доўг, і паэтычную творчасць. Тым самым ён набывае права заклікаць іншых кіравацца яго прыкладам, звяртаецца да чытача з павучаннем. Прынята лічыць, што лірыцы павучанне супрацьпаказана, яно раздражняе чытача. Але ўся справа ў тым, хто, а галоўнае — як павучае. "Павучанне" ў вершах Валодзькі знаходзіць у чытача жывы водгук, таму што яно не разважае, а эмацыянальнае, прадывкавана страсным альтруістычным, гуманістычным пачуццём і выказана паэтычна.

Герой Валодзькі патрабавальны да сябе, сурова судзіць сябе за нязначнае адхіленне ад узятага доўгу. Аб гэтым сведчыць той самы верш "Ноша ўпала з плячэй", з якога мы пачалі нашу размову: вызваленне ад ношы — няхай часовае ці выпадковае — прыносіць не палёгка, а пакуту. Скінуць ношу — значыць здрадзіць "самостоянію". Асабліва — у адносінах да самага дарагога чалавека — маці. З горкім гумарам гаворыць паэт аб тым, што рэдка бывае ў родным доме:

**Запыталася хата:
— Што так доўга не быў,**

**Што ты маме і тату
Пакланіцца забыў!
.....
Запыталася хата:
— Што так доўга не быў,
Што, ўваходзячы,
раптам
Гуз на лобе набіў!!**

Матыў "стукацца ў дзверы роднага дома" тут паварочваецца камічна: стукнуцца лбом аб вяршнік; у другім вершы ён гучыць сумна-сарамяжна:

**Часцей ты стукаўся да маці,
Як быў пад сэрцам у яе!**

Трагічнай сілай адзначаны вершы С. Валодзькі аб ахвярах, панесеных яго народамі. Паэт будзіць памяць аб рэпрэсіях 1937-га года, аб тых земляках, "хто быў пастаўлены да сцяны..." аб тых, каго "яма глынула ў Курапатах". Гэтыя словы — з верша "Мар'яна" — аднаго з лепшых у зборніку.

Ён смуткуе аб тых, каго забрала вайна:

**Светлай памяці нябеснай,
Светлай памяці зямной,
Тых, хто ўжо распровстаў
крылы
З выпускнога
узляцець,
Ды вайна рукой накрыла...**

Помніць паэт і аб бедах народных, прычынай якіх была кампанейшчына, "меліярацыя", якая загубіла многія беларускія землі. І сам тэрмін "меліярацыя" набывае злавес-

ны сэнс, "рыфмуючыся" з мілітарызацыяй:

**Жорсткасць, прыволле
адчуўшы,
Ведаць не хоча граніц:
Меліярацыя ў душах
Знішчыла столькі крыніц!**

ПАЭЗІЯ Станіслава Валодзькі традыцыйная ў лепшым сэнсе гэтага слова: атрымаўшы ў спадчыну, ён развівае традыцыі класікаў беларускай паэзіі Янкі Купалы і Максіма Багдановіча, успамінае іх імёны ў сваіх вершах з любоўю і павагай. Валодзька піша проста, але гэта не тая прастата, якая "хуже воровства". Я бы скарыстаў да беларускіх вершаў Валодзькі тое азначэнне — жартоўна-сур'ёзнае, — якое Твардоўскі даў свайму "Васілію Цёркіну": "Вот стихи, а все понятно".

Беларускай паэтычнай мовай Валодзька валодае свабодна, шырока выкарыстоўваючы яго вобразна-выразныя магчымасці. Ён умее так злучыць агульнажывальныя выразы, у тым ліку прыказкі і прымаўкі, што ў іх спалучэнні нараджаецца новы сэнс, патрэбны ў мастацкім кантэксце.

Ён умее стварыць новае словазлучэнне па тыпу вядомага:

**Тут жар-птушку шчасця
І жах-птушку болю
На сваёй гусінай
Скуру я адчуў.**

Карціна свету ў вершах Валодзькі ствараецца не толькі

словам значным, але і словам жывапісным. Славесная жывапісь:

**Тут дзяўчо Хатыні
Ўслед яму махае
Хустачкай пунсвай
Вечнага агню, —**

спалучаецца са славеснай гукапісьцю:

**Што да парога дарагога
Цябе дарога прывядзе.**

Гаворачы аб славеснай інструментальнасці на "др" у вершы Ясеніна, Маякоўскі жартоўна-сур'ёзна заўважыў, што вось гэта самая "др" і робіць паэзію паэзіяй. Валодзька — не Ясенін, але ўплыў ясенінскай вобразнасці і ясенінскіх інтанацый у яго вершах адчуваецца:

**Я гляджу ў мірны час
малады,
Як зачэрпвае месяца каскай
З рэчкі вечар засмяглы
вады...**

ЯШЧЭ адзін паэт прысутнічае ў гэтай кнізе вершаў С. Валодзькі — герой верша "Яніс Райніс і беларусы". Вядома, што вялікі латышскі паэт Райніс у бытнасць яго міністрам адукацыі Латвійскай рэспублікі 20-х гадоў многа зрабіў для развіцця культуры беларусаў, якія жылі ў яго краіне. Але, акрамя гістарычнага сюжэта, у вершы ёсць і падтэксты лірычны план: аўтар жа — беларускі паэт, які жыве ў Латвіі, у Даўгаўпілсе — горадзе, які быў "малой радзімай" Райніса.

Многа добрага можна было б сказаць і аб іншых, не ўпамненых мною вершах. Жадаю Станіславу Валодзьку з годнасцю несці ўзятую на свае плечы ношу.

**Леанід ЦЫЛЕВІЧ,
прафесар,
доктар філалагічных навук.
Хадэра, Ізраіль.
1998 год.**

ГАЛЕРЭЯ МАЙСТРОЎ МАРГАРЫТЫ СТАРЫХ

АБВАРНАЯ КЕРАМІКА ГАНЧАРА КІРЫЧЫКА

Магчыма, у хуткім часе сімвалам горада беларускіх шахцёраў Салігорска стануць не толькі капёр і калійная соль, а і абварная кераміка. Бо жыве ў гэтым горадзе ганчар Аляксандр Кірычык, які паставіў перад сабой такую мэту.

...Неяк турысты з Японіі ў пошуках сувеніраў зазірнулі ў "Славутасць" (гэтая галерэя нацыянальнага дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва знаходзіцца ў Мінскім культурна-асветніцкім цэнтры па вуліцы Кастрычніцкай, 5) і, убачыўшы кераміку Аляксандра Кірычыка, прыйшлі ў такое захапленне, што адразу ж закупілі ўсё, што было ў наяўнасці. Знаўцы гэтага найстарарэчытнага рамяства, яны па заслугах ацанілі работы беларускага майстра, бо нічога падобнага ім раней не даводзілася бачыць.

Ды і беларускім знаўцам чудам здаюцца гэтыя дзівосныя ганчарныя вырабы — рабенькія, якія нечым няпоўна нагадваюць перапёлчынныя яйкі, толькі малюнак буйнейшы і яшчэ больш адвольны. Менавіта ён надае традыцыйным па форме спарышам, гладышам, міскам і іншаму глінянаму посуду салігорскага майстра звышпрывабнасць. Таму спакусіліся на яго кераміку і беларускія пасольствы ў Кітаі і ЗША: заказалі наборы на 36 персон. І сапраўды, калі ўжо частаваць і здзіўляць гасцей нацыянальнымі стравамі, то для гэтай мэты нічога лепшага не прыдумаеш. Посуд выглядае прывабна, а прыгатаваная ў ім ежа мае пах, як з вясковай печы.

Ёсць і ў мяне дома некалькі вырабаў Кірычыка, паклонніцай якога я ўжо некалькі год з'яўляюся. Варта каму-небудзь з маіх сяброў убачыць гэтыя керамічныя вырабы, як яны ахаюць ад здзіўлення і захаплення. І зараз жа пачынаюць распытваць пра аўтара.

...Асноўныя жыццёвыя вехі ў Аляксандра Кірычыка дзве — "падземная" і "надземная". Спачатку пайшоў ён па слядах бацькоў, звязаў свой лёс з "Беларуськаліем". Старшыя Кірычыкі (бацька — украінец, маці — руская) прыехалі ў Салігорск па камсамольскіх пу-

цёўках на ўсесаюзную ўдарную будоўлю ў 1962 годзе. Так што малодшы Кірычык з часам стаў горным майстрам, як і бацька. Але ў выбары гэтым было больш розуму, чым сэрца. Надзея на тое, што сцерпіцца-злюбіцца, з кожным годам усё слабела і слабела. І тут якраз своечасова ўмяшаўся Спандар Вялікі Выпадак: пазнаёміўся Саша з Мікалаем Пратасеням, які вёў студыю керамікі. І стаў гэты мудры чалавек і прафесійны мастак не толькі настаўнікам, але і другім бацькам для яго. Падзіўшы нейкі час у яго ў вучнях, Саша так захапіўся, што ўжо без ганчарнага круга жыцця свайго не ўяўляў.

Адыграла сваю ролю ў гэтым і сустрэча з апошнім майстрам па абварной

кераміцы. Штогод у канцы мая — пачатку чэрвеня адпраўляліся студыйцы ў этнаграфічныя экспедыцыі ў суседні Клецкі раён па мясцінах, некалі славытых сваім ганчарным промыслам. У вёсках Сіняўка, Масцілавічы, Забалотнікі, Ганевічы старыя яшчэ памяталі шумныя кірмашы, дзе ад "посуду глінянага вочы разбягаліся". У кагосьці ў хаце яшчэ можна было тое-сёе сустрэць з таго ганчарнага хараства, але майстроў саміх ужо не было ў жывых. І толькі ў Ганевічах засталі яны апошняга з іх — Уладзіміра Вярэйку, якому ў той час было 72 гады (ад рамяства свайго ён ужо практычна адышоў). Вось у яго і ўбачыў Саша Кірычык абварную кераміку.

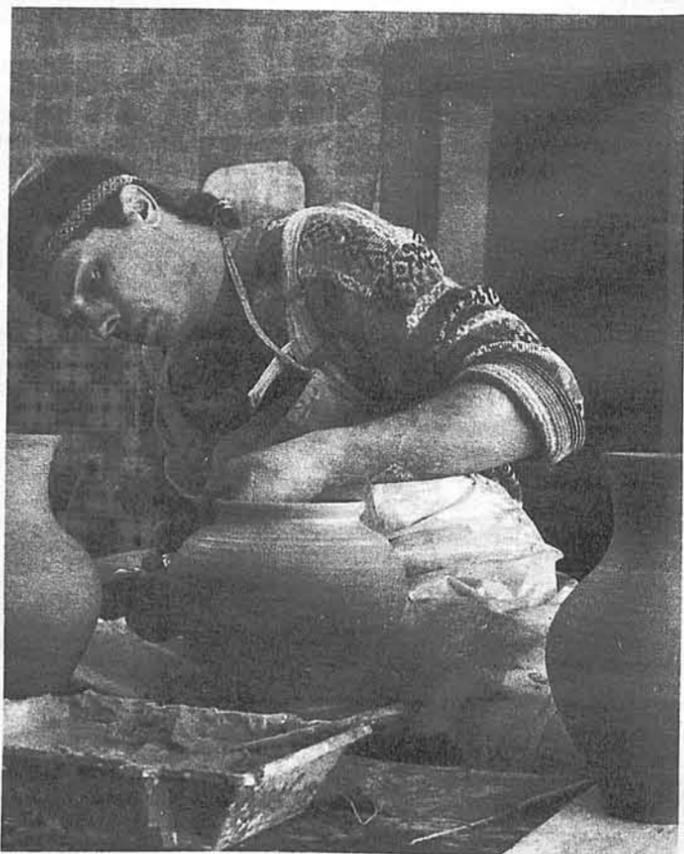
— Чытаць аб ёй — чытаў, — расказвае ён, — а вось на свае вочы пабачыў

Дзед Вярэйчык сакрэтаў не хаваў.

Стракаты цуд Кірычыка.

Цяпер у маладога майстра — свае сакрэты.

упершыню. І, канешне ж, уразіла яна мяне сваёй незвычайнасцю: формы архаічныя, ладныя, а афарбоўка... Дзядуля ў жытнёвы адвар, у якім абварваў гатовыя вырабы, яшчэ перапалены і патоўчаны камень дадаваў. Чалавек шчодры, ён сакрэтаў сваіх не хаваў, усё расказаў, паказаў...

Перадаў стары майстра з рук у рукі рамяство сваё заезджаму малайцу і не памыліўся, бо "захварэў" з тае пары Саша на кераміку і адраджэў ужо амаль згубленае рамяство. З той сустрэчы прайшло шэсць год, і прыйшоў час падвесці вынікі.

— Я ўзяў ад традыцый усё, што можна, — прызнаецца Аляксандр Кірычык. — Але мая абварная кераміка ўжо не такая, як у дзёда Вярэйкі, захацелася, не адмаўляючыся ад традыцый, ствараць новыя формы.

...Цяпер абварную кераміку практычна ніхто і нідзе не робіць, акрамя

Кірычыка. За яе адраджэнне малады майстра атрымаў у 1996 годзе дзяржаўную стыпендыю Міністэрства культуры Беларусі. Нацыянальны музей гісторыі і культуры Беларусі закупаў калекцыю яго вырабаў для сваіх фондаў. У падручніках для ВНУ па гісторыі беларускага мастацтва Салігорск фігуруе як месца адраджэння абварной керамікі.

Аб'ездзіў майстра з ёю ўсю Беларусь, быў на Агульнапольскім ганчарным фестывалі. Аказалася, многія ведаюць аб такой кераміцы з літаратуры, але ніколі яе не бачылі. Раскупляюцца вырабы Кірычыка вельмі хутка, і вяртаецца майстра дадому з мноствам заказаў.

З нядаўняга часу Аляксандр Кірычык стаў вырабы свае ўпрыгожваць яшчэ і маленькім гліняным медалём на вішнёвым шнурку. На медалі тым надпіс — "Салігорск, А. К."

Фота Мікалая ПРАТАСЕНІ.

«Голас Радзімы»

Рэдакцыйная
калегія

Заснавальнікі:

Дзяржаўны камітэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей Рэспублікі Беларусь; Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з зарубешнымі краінамі; Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом (таварыства «Радзіма»).

Пазіцыя рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках «Голасу Радзімы», не заўсёды супадаюць.

Газета набрана, зьверстана і аддрукавана ў друкарні «Беларускі Дом друку». (220041, г. Мінск, пр. Скарыны, 77).

Тыраж 1 625 экз. Індэкс 63854. Зак. 78. Падпісана да друку 18. 01. 1999 г. у 12.00. Рэгістрацыйнае пасведчанне № 81.

НАШ АДРАС:

220005, Мінск,
проспект Ф. Скарыны, 44.

Тэлефоны:

(+375-17) 13-31-97,
13-32-80, 13-30-15,
84-76-56, 13-37-82.